

Seat No. _____

HA-19080002040200

M. Com. (Sem. IV) Examination

April - 2023

Financial Accounting For Managers

(New Course)

Time : 2½ Hours / Total Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ ગુણ દર્શાવેલ છે.
(2) જરૂરી ગણતરીઓ જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.

1 રાજ લિ.ના તા. 31મી માર્ચના રોજના સરવૈયા અને તે જ તારીખના રોજ પૂરા થતા વર્ષના નફા-નુકસાન ખાતાં નીચે મુજબ છે : **20**

પાકાં સરવૈયાં

જવાબદારીઓ	2020-21	2021-22	મિલકતો	2020-21	2021-22
ઈક્વિટી શેરમૂડી	1,50,000	1,50,000	કાયમી મિલકતો	4,10,000	3,90,000
પ્રેફરન્સ શેરમૂડી	50,000	50,000	સ્ટોક	60,000	1,20,000
અનામત ભંડોળ	20,000	40,000	દેવાદારો	80,000	1,60,000
ન.નુ. ખાતું	28,000	4,000	રોકડ-બેંક	60,000	4,000
ડિબેન્ચર્સ	2,20,000	1,60,000	પ્રાથમિક ખર્ચ	6,000	6,000
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	-	40,000			
લેણદારો	60,000	1,80,000			
કરવેરાની જોગવાઈ	68,000	26,000			
સૂચિત ડિવિડન્ડ	20,000	30,000			
	6,16,000	6,80,000		6,16,000	6,80,000

ઉધાર		નફા-નુકસાન ખાતાં		જમા	
વિગત	2020-21 ₹	2021-22 ₹	વિગત	2020-21 ₹	2021-22 ₹
ડિબેન્ચર વ્યાજ	4,800	9,600	બા. આ. લાવ્યા	-	28,000
ડિરેક્ટર ફી	20,000	60,000	વર્ષ દરમિયાનનો		
કરવેરાની જોગવાઈ	68,000	26,000	નફો (ઘસારા	1,60,800	1,21,600
સૂચિત ડિવિડન્ડ	20,000	30,000	બાદ કર્યા		
સામાન્ય અનામત			પછીનો)		
ખાતે લઈ ગયા	20,000	20,000			
બા. આ. લઈ ગયા	28,000	4,000			
	1,60,800	1,49,600		1,60,800	1,49,600

તમને જણાવવામાં આવે છે કે વર્ષ 2020-21 અને 2021-22નું કુલ વેચાણ રૂ. 12,00,000 અને રૂ. 10,00,000 હતું.

ઉપરની માહિતી પરથી ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દરની ગણતરી કરો.

અથવા

1 હર્ષિલ લિમિટેડનું તા. 31-3-2022ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે : 20

જવાબદારીઓ	રકમ	મિલકતો	રકમ
ઈક્વિટી શેરમૂડી દરેક		કાયમી મિલકતો	1,99,600
રૂ. 10નો	2,50,000	ગૌણ કંપનીના શેર	80,000
11%ની પ્રેફરન્સ શેરમૂડી		ગૌણ કંપની પાસે લેણા	4,00,000
3500 પ્રેફરન્સ શેર		લાંબાગાળાના રોકાણ	70,000
દરેક રૂ. 100નો	3,50,000	સ્ટોક	1,92,000
શેર પ્રીમિયમ	56,100	દેવાદારો	6,00,000
નફા-નુકસાન ખાતું	2,62,000	બેન્ક સિલક	20,000
ડિવિડન્ડ સમતુલા ભંડોળ	1,40,000	પ્રાથમિક ખર્ચા	5,000
5%ના ડિબેન્ચર	28,000		
બેન્ક લોન	10,000		
લેણદારો	3,82,000		
નહિ મંગાવેલ ડિવિડન્ડ	500		
સૂચિત ડિવિડન્ડ	34,000		
દેવીહૂંડી	54,000		
	15,66,600		15,66,600

વધારાની માહિતી નીચે મુજબ આપેલ છે :

- (1) મૂલ્યાંકન કરનારે કાયમી મિલકતોની પુનઃ સ્થાપના કિંમત રૂ. 3,63,500 ઠરાવેલ છે.
- (2) ગૌણ કંપનીના શેરની વર્તમાન કિંમત રૂ. 1,00,000 આંકી શકાય.
- (3) રોકાણોની કિંમત રૂ. 78,000 આંકવામાં આવે છે.
- (4) દર વર્ષ રૂ. 1,000નો સ્ટોક અપ્રચલીત્વના કારણે નકામો થાય છે. જે સ્ટોક માંડી વાળવાનો છે.
- (5) મશીનરીના વેચાણ પર થયેલ ખોટ રૂ. 500 ચાલુ વર્ષના નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારેલ છે.
- (6) ચાલુ વર્ષનો નફો નક્કી કરતી વખતે બેન્ક લોનના વ્યાજના રૂ. 500 બાદ કરેલ છે.
- (7) કરવેરા પહેલાનો ચોખ્ખો નફો રૂ. 3,00,000 છે.
- (8) કાયમી મિલકતો પર પુનઃ સ્થાપના કિંમતના આધારે વધારાનો ઘસારો રૂ. 11,400 માંડી વાળવાનો છે.
- (9) ગયા વર્ષના વેચાણ પર થયેલો રૂ. 5,000નો નફો ચાલુ વર્ષના નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારેલ છે.

મેનેજરો માટે નીચેનાની ગણતરી કરો :

- કુલ રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દર
- ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દર
- માલિકોની રોકાયેલી મૂડી પર વળતર દર

2 ફેબ્રુઆરી, 2023 મહિના માટે એસ.કે. લિમિટેડના રેકોર્ડમાંથી નીચે મુજબની માહિતી ઉપલબ્ધ છે. **20**

પગારપત્રક પર કામદારોની સંખ્યા : મહિનાની શરૂઆતમાં 539 અને મહિનાના અંતે 641. મહિના દરમિયાન 23 કામદારો જતા રહ્યા હતા. 32 કામદારોને છૂટા કરવામાં આવ્યા હતા અને 5 કામદારો નિવૃત્ત થયા હતા તથા 200 કામદારોની ભરતી કરવામાં આવી હતી. તેમાંથી 50 કામદારોની ભરતી, જેઓ જતા રહ્યા હતા તેમની ખાલી જગ્યાઓ પર કરવામાં આવી હતી, જ્યારે બાકીના વિસ્તરણ યોજના માટે રોકાયેલા હતા.

નીચેની પદ્ધતિઓનો અમલ કરીને મજૂર ટર્નઓવર દરની ગણતરી કરો :

- (1) વિભાજન પદ્ધતિ
- (2) રિપ્લેસમેન્ટ પદ્ધતિ
- (3) ફ્લક્સ પદ્ધતિ

અથવા

2 મજૂર ફેરબદલી દર એટલે શું? મજૂર ફેરબદલીનાં કારણો કયા છે? **20**
મજૂર ફેરબદલીના ગેરફાયદા કયા છે? અને મજૂર ફેરબદલી દર ઘટાડવાનાં સૂચનો જણાવો.

3 ઉર્મિ લિ.નું પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર નીચે મુજબ છે :

15

વિગત	ક્ષમતા		
	40% (₹)	70% (₹)	90% (₹)
માલસામગ્રી	2,40,000	4,20,000	5,40,000
મજૂરી	3,20,000	5,60,000	7,20,000
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા	1,00,000	1,45,000	1,75,000
ઓફિસ પરોક્ષ ખર્ચા	52,000	76,000	92,000
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચા	1,65,000	2,55,000	3,15,000

કંપની અત્યારે ફક્ત 40% ક્ષમતાએ પ્રવૃત્તિ કરે છે. વર્તમાન વેચાણ કિંમત મુજબ ઉત્પાદનનું વેચાણ મૂલ્ય રૂ. 10,00,000 છે. એવી ધારણા કરવામાં આવે છે કે વેચાણ કિંમતમાં 4% ઘટાડો કરવામાં આવે તો કંપની વેચાણ જથ્થો વધારી શકશે અને તેથી કંપની 60% અને 80% ક્ષમતાએ પ્રવૃત્તિ કરી શકશે.

40%, 60% અને 80% ક્ષમતાએ પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો અને નફો શોધો.

અથવા

3 જે. કે. લિમિટેડના હિસાબી ચોપડાઓમાંથી વર્ષ 2021-22ની નીચેની નાણાકીય માહિતી પ્રાપ્ત છે. 15

કાચો માલસામાન (એકમદીઠ) રૂ. 6

પ્રત્યક્ષ મજૂરી (એકમદીઠ) રૂ. 5

અપ્રત્યક્ષ મજૂરી (એકમદીઠ) રૂ. 2 + રૂ. 25,000

બળતણ ખર્ચ (એકમદીઠ) રૂ. 1 + રૂ. 40,000

ઘસારો રૂ. 50,000

પગાર રૂ. 35,000

કારખાના મકાન ભાડું રૂ. 60,000

ઉત્પાદન અને વેચાણ 25,000 એકમો (એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 20)

કંપનીની શેરમૂડી 1,00,000 ઈક્વિટી શેર દરેક રૂ. 10ની દાર્શનિક કિંમતના છે.

જેની હાલની બજારકિંમત રૂ. 25 શેરદીઠ છે. મૂડી પડતરનો અંદાજ 17% છે અને કરવેરાનો દર કમાણીના 50% છે.

આ માહિતી પરથી નીચેની વિગતો શોધો :

(I) પી. વી. ગુણોત્તર

(II) સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ

(III) લક્ષ્યાંકિત નફો અને લક્ષ્યાંકિત નફો પ્રાપ્ત કરવા જરૂરી વેચાણ

4 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) 15

(I) સંચાલકીય અંકુશ પદ્ધતિના કાર્યક્ષેત્રો

(II) લક્ષ્યાંકિત પડતર પદ્ધતિના અભિગમો

(III) સરકારી હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્ત્વ

(IV) કાયદેન પડતર પદ્ધતિનાં લક્ષણો

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Marks are shown on the right side of question.
 (2) Show required calculations as a part of answer.

1 The following are the balance sheet of Raj Ltd. as at 31st March 20 and profit and loss account for the year ended that date:

Balance Sheets

Liabilities	2020-21	2021-22	Assets	2020-21	2021-22
Equity share capital	1,50,000	1,50,000	Fixed Assets	4,10,000	3,90,000
Pref. share capital	50,000	50,000	Stock	60,000	1,20,000
Reserve fund	20,000	40,000	Debtors	80,000	1,60,000
P & L A/c	28,000	4,000	Cash-Bank	60,000	4,000
Debentures	2,20,000	1,60,000	Preliminary expenses	6,000	6,000
Bank overdraft	-	40,000			
Creditors	60,000	1,80,000			
Provisions for taxation	68,000	26,000			
Proposed dividend	20,000	30,000			
	6,16,000	6,80,000		6,16,000	6,80,000

Dr.			Profit & Loss Accounts			Cr.		
Particulars	2020-21	2021-22	Particulars	2020-21	2021-22			
	₹	₹		₹	₹			
Interest on debentures	4,800	9,600	Balance b/d	-	28,000			
Director's fee	20,000	60,000	Profit during					
Provisions for taxation	68,000	26,000	the year	1,60,800	1,21,600			
Proposed dividend	20,000	30,000	(after					
Provisions for			depreciation)					
general reserve	20,000	20,000						
Balance c/d	28,000	4,000						
	1,60,800	1,49,600		1,60,800	1,49,600			

You are informed that the total sale amounted to ₹ 12,00,000 and ₹ 10,00,000 for the year 2020-21 and 2021-22.

From the above information calculate for the Rate of Return on Net Capital Employed.

OR

1 The balance sheet of Harshil Ltd. as on 31-3-2022 was as under: 20

Liabilities	₹	Assets	₹
Equity share capital		Fixed Assets	1,99,600
₹ 10 each	2,50,000	Shares of subsidiary co.	80,000
11% Preference		Due from subsidiary co.	4,00,000
share capital 3500		Long term investments	70,000
pref. shares of ₹ 100	3,50,000	Stock	1,92,000
Share Premium	56,100	Debtors	6,00,000
P & L A/c	2,62,000	Bank balance	20,000
Dividend Equalization fund	1,40,000	Preliminary exp.	5,000
5% Debentures	28,000		
Bank loan	10,000		
Creditors	3,82,000		
Unclaimed dividend	500		
Proposed dividend	34,000		
Bills payable	54,000		
	15,66,600		15,66,600

The following additional informations are given:

- (1) The replacement price of fixed assets is determined ₹ 3,63,500 by the valuer.
- (2) The present value of share of subsidiary Co. is ₹ 1,00,000.
- (3) The value of investments is taken ₹ 78,000.
- (4) Every year obsolete stock is written off. Write off stock during this year ₹ 1,000.
- (5) The loss from sale of machinery of ₹ 500 is debited to P & L A/c of current year.
- (6) At the time of determining current year's profit bank loan interest of ₹ 500 was deducted.
- (7) Net profit before tax is ₹ 3,00,000.
- (8) On the basis of replacement price of fixed assets additional depreciation of ₹ 11,400 is to be written off.
- (9) The profit of ₹ 5,000 on previous year's sales is debited to P & L A/c of current year.

Calculate for the managers:

- Rate of Return on Total Capital Employed
- Rate of Return on Net Capital Employed
- Rate of Return on Owners Capital Employed

- 2 The following data are available from the records of S. K. Ltd. **20**
for the month of February-2023.

No. of workers on the payroll: at the beginning of the month 539 and at the end of the month 641. During the month 23 workers were left. 32 workers were discharged and 5 workers were retired and 200 workers were recruited. Of these, 50 workers were recruited in vacancies of those leaving, while the rest were engaged for an expansion scheme.

Calculate labour turnover rate by applying:

- (1) Separation Method
- (2) Replacement Method
- (3) Flux Method

OR

- 2 What is Labour Turnover Rate? What are the reasons of labour turnover rate? What are the disadvantages of labour turnover rate? Suggest remedies to reduce labour turnover rate. **20**

- 3 The flexible budget of Urnee Ltd. is as follows. **15**

Particulars	Capacity		
	40% (₹)	70% (₹)	90% (₹)
Material	2,40,000	4,20,000	5,40,000
Wages	3,20,000	5,60,000	7,20,000
Factory overheads	1,00,000	1,45,000	1,75,000
Office overheads	52,000	76,000	92,000
Selling overheads	1,65,000	2,55,000	3,15,000

The company is presently operating only at 40% capacity. The sales value of production at current selling prices is ₹ 10,00,000. It is anticipated that a 4% reduction in the selling price will enable the company to increase its sales volume and there by enabling it to operate at 60% or 80% capacity.

Prepare a flexible budget for 40%, 60% and 80% production capacities and find out profit.

OR

- 3 The following financial data are available from the books of J. K. Ltd. for year 2021-22. 15

Raw material (per unit) ₹ 6

Direct labour (per unit) ₹ 5

Indirect labour (per unit) ₹ 2+ ₹ 25,000

Fuel cost (per unit) ₹ 1 + ₹ 40,000

Depreciation ₹ 50,000

Salary ₹ 35,000

Rent of factory building ₹ 60,000

Production and sales 25,000 units. (per unit sales price ₹ 20)

The Equity share capital of the company is 1,00,000 equity shares having face value of ₹ 10 each. The market price of equity share is ₹ 25 per share. Estimated cost of capital is 17% and taxation rate of earnings is 50%.

Find out the following from this data:

- (I) P. V. Ratio
- (II) Sales at BEP
- (III) Target profit and required sales to get target profit.

- 4 Write short notes: (any **two**) 15

- (I) Scope of Management Control System
- (II) Approaches of Target Costing
- (III) Importance of Government Accounting Method
- (IV) Characteristics of Kaizen Costing.